

Planbureau voor de Leefomgeving

DEFINITIEVE NULMETING GROEN

Nulmeting voor Artikel 8 van de Natuurherstelverordening

Frank van Rijn, Martijn Spoon, Maarten Sluiter, Willemijn Hoge
25 augustus 2026

PBL

Colofon

Definitieve Nulmeting Groen

© PBL Planbureau voor de Leefomgeving

Den Haag, 2026

PBL-publicatienummer: 6214

Contact

frank.vanrijn@pbl.nl

Auteurs

Frank van Rijn, Martijn Spoon, Maarten Sluiter, Willemijn Hoge

Redactie figuren

Beeldredactie PBL

Eindredactie en productie

Uitgeverij PBL

Toegankelijkheid

Het PBL hecht veel waarde aan de toegankelijkheid van zijn producten. Mocht u problemen ervaren bij het lezen ervan, dan kunt u contact opnemen via info@pbl.nl. Vermeld daarbij s.v.p. de naam van de publicatie en het probleem waar u tegenaan loopt.

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: Van Rijn (2026), Definitieve Nulmeting Groen, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

Het PBL doet onderzoek naar de leefomgeving en het leefomgevingsbeleid in Nederland en daarbuiten. Denk aan milieu, natuur en ruimtelijke inrichting. Met onze verkenningen, analyses en evaluaties leveren we strategische kennis voor beleid, politiek, maatschappelijke organisaties en het bredere publiek. We geven daarbij niet alleen feiten en inzichten over het hier en nu, maar kijken ook vooruit naar de nabije en verdere toekomst. We doen ons onderzoek gevraagd en ongevraagd, onafhankelijk en wetenschappelijk onderbouwd.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Verzoek	5
1.2 De Natuurherstelverordening	6
1.3 Veranderend speelveld	7
1.4 Samenhang met andere artikelen	7
1.5 Leeswijzer	8
2 Veranderingen in invoerbestanden	9
2.1 Basisbestanden	9
2.2 DEGURBA-indeling	10
2.3 Aandachtspunten Copernicus-data	10
3 Nulmeting groen en boomkroonbedekking	11
3.1 Nulmeting	11
3.2 Stedelijke ecosystemen in de nulmeting	11
3.3 Veranderingen in mogelijk uitsluiten	12
Referenties	21
Bijlagen	22
Bijlage 1 LAU gebieden binnen de EU-definitie verstedelijkte gemeente	22
Bijlage 2a LAU gebieden buiten de EU-definitie verstedelijkte gemeente, met stedelijk gebied	30
Bijlage 2b LAU gebieden buiten de EU-definitie verstedelijkte gemeente, zonder stedelijk gebied	31
Bijlage 3 Verzoek VRO	32

Samenvatting

Van voorlopige naar definitieve nulmeting van de Natuurherstelverordening, art. 8

Eerder publiceerde het PBL over de [voorlopige nulmeting](#) in het kader van de Natuurherstelverordening (NHV, artikel 8) van de Europese Unie (EU). Inmiddels heeft de EU de definitieve gegevens en kaarten beschikbaar gesteld. Deze rapportage brengt de verschillen tussen de voorlopige en definitieve gegevens in beeld en beschrijft de gevolgen daarvan voor de resultaten.

Veranderingen

Tussen de voorlopige en definitieve nulmeting is een aantal gegevens veranderd. De EU heeft een nieuw bestand beschikbaar gesteld voor de boomkroonbedekking en verbeteringen aangebracht in het bestand met gemeentegrenzen. Daarnaast is een eerdere omissie in de gegevens van de EU – waarbij de herindeling van de gemeente Voorne aan zee niet volledig was verwerkt in alle bestanden – rechtgezet.

Definitieve nulmeting

De totale groep van gemeenten die in aanmerking komen voor uitsluiting van de instandhoudingsplicht en van het meenemen in de totaalstelling bestaat in de definitieve nulmeting uit 110 van de 301 gemeenten die moeten voldoen aan de NHV. Dat was in de voorlopige nulmeting 112. De veranderingen zijn gering en leiden niet tot wijzigingen in de eerder berekende percentages.

Voor de 301 stedelijke gemeenten blijkt uit de definitieve EU-data:

- 48% voldoet aan de drempelwaarde voor groen ($\geq 45\%$);
- 66% voldoet aan de drempelwaarde voor groen indien water wordt meegerekend;
- 48% voldoet aan de drempelwaarde voor boomkroonbedekking ($\geq 10\%$);
- 37% (110 gemeenten) voldoet aan beide criteria en komt in aanmerking voor mogelijke uitsluiting van de instandhoudingsplicht en van het meenemen in de totaalstelling.

De resultaten worden sterk beïnvloed door inhoudelijke en methodologische keuzes in het gebruik van de voorgeschreven Copernicus-data, waaronder het meetellen van particulier groen, weilanden, bossen en grote waterlichamen.

Veranderingen in risico's van gemeenten net boven de drempelwaarden

Gemeenten uitsluiten van de instandhoudingsplicht uit lid 1 van artikel 8 NHV heeft voordelen maar brengt ook risico's met zich mee. Vanwege de risico's kan worden overwogen om te werken met een 'risico- en aandachtsgroep' voor gemeenten die net boven de drempelwaarden liggen of uitzonderlijk hoge waarden hebben. Op basis van de definitieve nulmeting zien we op dit punt een klein verschil met de voorlopige nulmeting: meer dan de helft van de gemeenten kan tot één (34 van de 110) of twee (23 van de 110) risicogroepen worden gerekend. Slechts 12 van de 110 gemeenten lopen weinig risico.

1 Inleiding

Het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) heeft het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) gevraagd om wetenschappelijke ondersteuning bij de implementatie van artikel 8 van de EU-Natuurherstelverordening (NHV). Het doel van de NHV is natuurherstel van ecosystemen op land, aan de kust, in zoetwater, bos, landbouwgebieden, steden en zee, om te voldoen aan de internationale afspraken voor verbetering van biodiversiteit en klimaatmitigatie en -adaptatie. Artikel 8 richt zich specifiek op vergroting van biodiversiteit in stedelijk gebied en het benutten van groen voor klimaatadaptatieve maatregelen.

Deze rapportage is een wijziging van de nulmeting uit de rapportage van het eerste onderdeel van de PBL-invulling van het verzoek van VRO van 16 juli 2025 (VRO 2025). In de brief stelt het ministerie van VRO: ‘Om op een goede manier invulling te geven aan dit natuurplan en het stedelijk beleid, heeft het ministerie van VRO behoefte aan actuele wetenschappelijke kennis op het gebied van stedelijk groen. VRO zou er voorstander van zijn als het PBL hier een rol in kan spelen, gezien de kennis en expertise van het PBL, de wetenschappelijke kwaliteit en de onafhankelijke positie.’ Deze rapportage behandelt de definitieve nulmeting voor groen en boomkroonbedekking in stedelijke ecosysteemgebieden uit lid 1 uit artikel 8.

1.1 Verzoek

Het verzoek van VRO sluit aan bij onderzoek binnen het PBL op het snijvlak van toekomstige stedelijke ontwikkeling, landschap en natuur. De verwachte toename van bebouwing roept vragen op over de locatie van nieuwe stedelijke (rode) functies in relatie tot bestaand en nieuw groen in de leefomgeving en de stedelijke natuur. Dit levert zowel in bestaand stedelijk gebied als in de directe omgeving van steden inrichtingsproblemen en wellicht ook -kansen op. Waar traditioneel rode en groene vraagstukken veelal worden gescheiden en er een onderscheid wordt gemaakt tussen stad en land, zoeken we een fysieke koppeling tussen groen, natuur en bebouwing binnen en buiten steden, waarmee we conventionele onderscheidingen kunnen overstijgen.

Binnen het programma SRO (Samenhangende ruimtelijke ontwikkeling) wordt het verzoek van VRO toegevoegd aan het project Meervoudig ruimtegebruik groen, waarin het PBL onderzoek doet naar groen, blauw en natuur in en om de stad. Binnen dit project worden meerdere onderwerpen behandeld die raken aan het verzoek van VRO maar er geen onderdeel van uitmaken. Wel kunnen deze onderzoeken aanvullend zijn en input leveren voor het verzoek van VRO. Het onderzoek draagt bij aan de versterking en uitbouw van de kennisbasis binnen het PBL op dit terrein, waarbij wordt voortgebouwd op diverse PBL-publicaties, zoals *Van een groene ambitie naar hoogwaardige natuur in en om de stad* (PBL 2023).

De vraagstellingen in de bijlage van het verzoek van het ministerie van VRO heeft het PBL uitgewerkt (PBL 2025) door deze op te splitsen in vier deelonderwerpen, uitmondend in een integrale eindrapportage. In het eerste deelonderzoek stonden de definiëring van stedelijke ecosysteemgebieden en de nulmeting van stedelijk groen en boomkroonbedekking centraal (Van Rijn et al. 2026a). Stedelijk groen en boomkroonbedekking kunnen worden beschouwd als indicatoren die minimaal moeten worden opgenomen in de monitoring in het kader van artikel 8 van de NHV.

De Natuurherstelverordening (NHV) van de Europese Unie (EU) schrijft voor dat lidstaten een nulmeting uitvoeren als uitgangspunt voor de monitoring en uitvoering van de verordening. De EU stelt hiervoor de benodigde gegevens en kaarten beschikbaar. In de rapportage *Stedelijke Ecosystemen en Nulmeting Groen (6089)* (Van Rijn et al, 2026a) is gebruikgemaakt van de voorlopige gegevens die destijds door de Europese Unie zijn verstrekt, vooruitlopend op de definitieve dataset. Inmiddels zijn de definitieve gegevens en kaarten beschikbaar.

Deze rapportage brengt de verschillen tussen de voorlopige en definitieve gegevens in beeld en beschrijft de gevolgen daarvan voor de resultaten. Daarmee biedt zij een actueel en betrouwbaar beeld van de uitgangssituatie. Deze definitieve gegevens vormen vanaf nu het officiële referentiekader en zijn leidend voor de verdere uitvoering en rapportage binnen de Natuurherstelverordening.

Deze onderdelen sluiten aan op de vragen in de verzoekbrief van het ministerie van VRO:

- Welke aanvullende databronnen zijn op nationale schaal in potentie te benutten voor de monitoring van de indicatoren stedelijke groene ruimte en stedelijke boomkroonbedekking, die aansluiten bij de vereisten van de NHV? Hoe zou gebruik van betreffende databronnen de zgn. basislijn op basis van Copernicus LMS veranderen?
- Welke aandachtspunten, voor- en nadelen zijn er bij de in kaart gebrachte opties voor aanvullend te benutten data en databronnen?
- Welke afspraken zijn benodigd om betreffende data en informatie structureel te kunnen benutten voor monitoring van de ontwikkelingen rond NHV artikel 8?

1.2 De Natuurherstelverordening

Deze rapportage heeft betrekking op de invoering van artikel 8 uit de EU-Natuurherstelverordening (NHV). Hieronder staat artikel 8 uit de (Nederlandstalige) verordening (EU 2025a) weergegeven, alsmede de onderdelen van artikel 14 waarin direct verwezen wordt naar artikel 8. Opgemerkt moet worden dat daar waar in de artikelen verwezen wordt naar groen en groene ruimte ook blauw – water – wordt bedoeld.

Artikel 8 Herstel van stedelijke ecosystemen

1. Uiterlijk op 31 december 2030 verzekeren de lidstaten dat er geen nettoverlies is in de totale nationale oppervlakte stedelijke groene ruimte en stedelijke boomkroonbedekking in stedelijke ecosysteemgebieden, zoals bepaald overeenkomstig artikel 14, lid 4, in vergelijking met 2024. Voor de toepassing van dit lid kunnen de lidstaten de stedelijke ecosysteemgebieden van die totale nationale oppervlakte uitsluiten indien het aandeel stedelijke groene ruimte in de stedelijke centra en stedelijke clusters groter is dan 45% en het aandeel stedelijke boomkroonbedekking groter is dan 10%.
2. Vanaf 1 januari 2031 realiseren (lidstaten) een toenemende trend in de totale nationale oppervlakte stedelijke groene ruimte, onder meer door de integratie van stedelijke groene ruimte in gebouwen en infrastructuur, in stedelijke ecosysteemgebieden, bepaald overeenkomstig artikel 14, lid 4, te meten om de zes jaar vanaf 1 januari 2031, totdat een bevredigend niveau is bereikt zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 14, lid 5.
3. De lidstaten realiseren in elk stedelijk ecosysteemgebied, bepaald overeenkomstig artikel 14, lid 4, een toenemende trend in de stedelijke boomkroonbedekking, te meten om de zes jaar vanaf 1 januari 2031, totdat het bevredigend niveau is bereikt zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 14, lid 5.

De onderdelen van artikel 14 waarin direct verwezen wordt naar artikel 8 zijn:

Artikel 14 Voorbereiding van de nationale herstelplannen

4. De lidstaten stellen stedelijke ecosysteemgebieden zoals bedoeld in artikel 8 vast en brengen deze in kaart voor al hun steden en kleinere steden en voorsteden.

Het stedelijke ecosysteemgebied van een stad of van een kleinere stad en voorstad omvat:

- a) de gehele stad of kleinere stad en voorstad; of
 - b) delen van de stad of van de kleinere stad en voorstad, waaronder minstens de stedelijke centra, de stedelijke clusters en, indien dit door de betrokken lidstaat passend wordt geacht, de voorstedelijke gebieden.
5. Uiterlijk in 2030 stellen de lidstaten, door middel van een open en doeltreffend proces en een beoordeling op basis van de meest recente wetenschappelijke bevindingen, het in artikel 20, lid 10, bedoelde richtinggevende kader en, indien beschikbaar, het in artikel 20, lid 11, bedoelde richtinggevende kader bevredigende niveaus vast voor:
 - a) de in artikel 10, lid 1, bedoelde bestuiverpopulaties en voor de in artikel 12, lid 2, bedoelde indicator;
 - b) elk van de gekozen indicatoren zoals bedoeld in artikel 11, lid 2;
 - c) elk van de gekozen indicatoren zoals bedoeld in artikel 12, lid 3;
 - d) stedelijke groene ruimte zoals bedoeld in artikel 8, lid 2; en
 - e) stedelijke boomkroonbedekking zoals bedoeld in artikel 8, lid 3.

1.3 Veranderend speelveld

De voorliggende rapportage is een momentopname in een veranderend speelveld. Naast de implementatie van de Natuurherstelverordening (NHV) in de lidstaten wordt ook de NHV bij de EU geïmplementeerd. Naast de verwerking van gegevens voor eigen inzicht en controle op het proces krijgt de EU steeds meer inzichten uit de lidstaten over de implementatie en verwerking van artikel 8 en de complicaties die optreden bij de invoering in de lidstaten. Daarbij behoeven onderdelen van de NHV nog nadere invulling. Zo komt de EU in 2027/2028 met richtlijnen hoe de lidstaten het bevredigend niveau uit lid 2 en 3 van artikel 8 kunnen vaststellen.

1.4 Samenhang met andere artikelen

De NHV gaat over herstel van biodiversiteit, voedselzekerheid en de bijdrage van natuur bij het opvangen van de effecten van klimaatverandering. Artikel 8 beschouwt daarin het stedelijk gebied. De uitwerking van artikel 8 is vooral kwantitatief en gaat in grote lijnen over het oppervlak beschikbaar stedelijk groen en stedelijke boomkroonbedekking. Opgemerkt moet worden dat deze indicatoren maar beperkt in beeld brengen hoe natuur en groen in stedelijke gebieden bijdragen aan de intentie van de NHV. Deze intentie is meegenomen in Artikel 1 Herstel van land-, kust- en zoetwater-ecosystemen. Dit artikel handelt over het herstel van ecosystemen en omvat een verplichting die stelt dat lidstaten maatregelen moeten nemen die verslechtering van de natuur voorkomen. Daarmee is dit artikel ook van toepassing op de stedelijke ecosystemen. Naast de implementatie van de voorgeschreven regels in artikel 8 zal dus meer gedaan moeten worden om de biodiversiteit in de steden te verhogen. Het PBL heeft hierover in 2023 al gepubliceerd (PBL 2023).

Artikel 8 staat niet op zichzelf in de NHV. Artikelen over bijvoorbeeld Herstel van de bestuiverpopulaties en Aanplant van drie miljard extra bomen hebben ook betrekking op de stad. Daarnaast is het stedelijk gebied in de definitie van de EU niet strak rondom de bebouwingscontour, maar neemt het een deel omliggend gebied mee. Dit perifere gebied rond de stad wordt ook meegenomen in de andere artikelen die meer het landelijk gebied beschouwen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de wijzigingen in de door de EU beschikbaar gestelde data tussen de voorlopige berekening uit de rapportage *Stedelijke Ecosystemen en Nulmeting Groen* (6089) (Van Rijn et al, 2026a) en deze definitieve berekening. In hoofdstuk 3 werken we uit welke veranderingen dit in de resultaten van de nulmeting teweeg brengt. Deze resultaten zijn daarmee ook meteen de definitieve nulmeting en vormen vanaf nu het officiële referentiekader en zijn leidend voor de verdere uitvoering en rapportage binnen de Natuurherstelverordening.

Bij de figuren zijn verwijzingen opgenomen naar de eerdere figuren uit de voorlopige nulmeting die door de figuren in deze rapportage worden vervangen.

2 Veranderingen in invoerbestanden

2.1 Basisbestanden

In de definitieve nulmeting zijn niet alleen bestanden gewijzigd doordat nieuwe versies door de EU zijn aangeleverd, ook zijn bestanden gewijzigd omdat een nauwkeuriger bestand is gebruikt.

2.1.1 Tree Cover Density

Tussen de voorlopige nulmeting verwerkt in PBL-rapport *Stedelijke ecosystemen en nulmeting groen* (Van Rijn et al, 2026a) en de definitieve nulmeting is een aantal basisbestanden aangepast, veranderd of verbeterd. De belangrijkste wijziging is dat een nieuw boomkronenbestand (Tree Cover Density; EU, 2021).

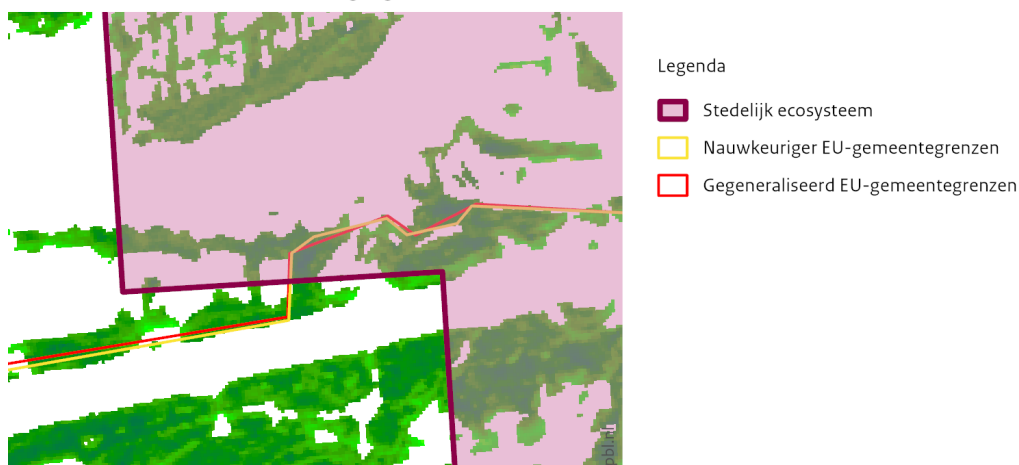
2.1.2 Gemeentegrenzen

Na diverse overleggen met de EU over voorgeschreven bestanden is duidelijk geworden dat de EU beschikt over nauwkeuriger bestanden met gemeentegrenzen en dat deze ook mogen worden gebruikt voor de nulmeting. De verschillen zijn beperkt, maar omdat de nieuwe bestanden beter aansluiten bij de werkelijkheid zijn we in de definitieve nulmeting uitgegaan van deze nauwkeurigere bestanden. Hierdoor ontstaan ook in de eerdere cijfers over stedelijk groene ruimte kleine verschillen.

De veranderingen hebben betrekking op gemeentegrenzen, maar zullen de berekeningen pas beïnvloeden als de gemeentegrenzen samenvallen met het door de EU aangewezen stedelijk gebied, dus mits dat stedelijk gebied doorsneden wordt door of raakt aan de gemeentegrens (zie als voorbeeld Figuur 3.1).

Figuur 3.1
Verandering in EU-gemeentegrenzen

Effect van keuze voor een nauwkeuriger gemeentebestand

Bron: EU

De wijziging in het EU-gemeentegrenzenbestand veroorzaakt kleine veranderingen in groen en boomkroonoppervlak. Het verschil tussen de nauwkeuriger gele gemeentegrens en de gegeneraliseerde rode gemeentegrens levert hele kleine oppervlakten die eerder wel of niet in de bepaling werden meegenomen.

2.2 DEGURBA-indeling

In de voorlopige bestanden van de EU staat voor de gemeente Voorne aan zee niet overal de Degree of Urbanisation (DEGURBA) goed ingevuld. Daardoor is in de eerdere rapportage de gemeente Voorne aan zee niet altijd juist opgenomen in de figuren. In de totaalstellingen van gemeenten die moeten voldoen aan de Natuurherstelverordening in Nederland (301 gemeenten) was de gemeente wel goed verwerkt. In deze definitieve nulmeting is uitgegaan van bestanden waarin Voorne aan zee goed is verwerkt.

2.3 Aandachtspunten Copernicus-data

Bij het gebruik van de voorgeschreven data geldt een aantal aandachtspunten. Zo bevatten de Copernicus-data geen onderscheid in beheer of eigendom; verplichtingen strekken zich dus uit over zowel openbaar als particulier groen. Volgens diverse bronnen is gemiddeld ongeveer 1/3 van het groen in de stedelijke ecosystemen (gemiddeld 15% van het stedelijk oppervlak) van de Nederlandse gemeenten openbaar groen. Gezien de totale hoeveelheid groen is een aanzienlijk deel van het groen in de Copernicus-data dus particulier groen. Ook voor particulier groen geldt de instandhoudingsverplichting. Voor de boomkroonbedekking geldt hetzelfde. Ook daarvan zal een deel in particulier beheer zijn.

Daarnaast tellen in de bepaling van groen oppervlak vanuit de Copernicus-data weilanden/graslanden mee. Akkerbouwgebieden tellen daarentegen niet mee. Ook grootschalige bosgebieden aan de randen van stedelijk gebied worden meegenomen in de bepaling. Door de grove indeling van het stedelijk gebied door de EU wordt langs de randen van het stedelijk gebied een deel van het gebied buiten de bebouwde kom meegenomen. Dit kleurt het beeld, omdat het voor gemeenten met weilanden, graslanden en/of bos in de directe omgeving bij de nulmeting een groter oppervlak groen oplevert.

Als laatste telt bij de EU water mee in de bepaling van groen. In Nederland heeft dit grote invloed op de percentages groen in gebieden rondom het IJsselmeer, de Veluwerandmeren en de grote rivieren en meren. In de eerdere rapportage (Van Rijn et al., 2026a) is duidelijk te zien dat er een behoorlijke verschuiving optreedt als water (groen + blauw) wordt meegenomen in de bepaling van het groen.

Voor al deze gebieden – weilanden/graslanden, bosgebieden en water – moet in gedachten gehouden worden dat ze een behoorlijke bijdrage kunnen leveren aan de berekende oppervlakten, omdat ze vrijwel allemaal voor 100% of een heel hoog percentage meetellen.

3 Nulmeting groen en boomkroonbedekking

3.1 Nulmeting

Uit het overleg met de Europese Unie van 9 december 2025 is gebleken dat de monitoring in het kader van artikel 8 van de EU-Natuurherstelverordening uit twee onderdelen bestaat. Het eerste onderdeel betreft de toepassing van het uitsluitingsmechanisme zoals opgenomen in artikel 8, lid 1. Dat onderdeel wordt in deze rapportage behandeld. Het tweede onderdeel van de monitoring betreft de monitoring van het groen en de boomkroonbedekking om de instandhouding te kunnen volgen én om de groei van het totale oppervlak groen en boomkroonbedekking na 2030 inzichtelijk te maken. Dit tweede onderdeel wordt behandeld in de rapportage *Monitoring groen en boomkronen* (6174) (Van Rijn et al, 2026b)

De nulmeting, gekoppeld aan het eerste onderdeel, wordt vastgesteld op basis van de door de EU voorgeschreven methodiek en gegevens (EU 2025b) met betrekking tot stedelijke clusters en centra, de omvang van groene ruimte en de boomkroonbedekking, zoals beschikbaar gesteld via het Copernicus-programma. De door de EU vastgestelde minimumpercentages van 45% stedelijke groene ruimte (inclusief particulier groen, weilanden/graslanden en water) en 10% boomkroonbedekking zijn gebaseerd op deze gegevens.

De nulmeting vormt het referentiepunt voor de beoordeling van het criterium “geen nettoverlies” tot 2030, evenals voor het eventueel uitsluiten van gemeenten van dit criterium. Gemeenten die op grond van de vastgestelde percentages worden uitgesloten zijn niet verplicht te voldoen aan het criterium “geen nettoverlies”, mits zij boven de vastgestelde drempelwaarden blijven. Deze gemeenten worden echter ook niet betrokken bij de berekening van het totale groene oppervlak in Nederland.

Voor de nulmeting en de verdere monitoring in het kader van artikel 8, lid 1 is het verplicht gebruik te maken van door de EU aangeleverd kaartmateriaal. De monitoring dient te worden uitgevoerd op basis van de door de EU afgebakende stedelijke gebieden (EU 2025b).

3.2 Stedelijke ecosystemen in de nulmeting

Voor de uitvoering van artikel 8 van de NHV – Herstel van stedelijke ecosystemen – heeft de EU vastgesteld welke gebieden zij ziet als stedelijke ecosystemen. Deze vaststelling is gebeurd aan de hand van de bepaling van stedelijkheid met de DEGURBA-systematiek (EU, 2021).

In de bepaling van stedelijkheid met de DEGURBA-systematiek worden lokale bestuurlijke eenheden (LAU's, in Nederland gelijk aan gemeenten) geclassificeerd als Steden, Kleine steden en voorsteden of Plattelandsgebieden op basis van een combinatie van geografische nabijheid, bevolkingsdichtheid, bevolkingsomvang en aaneengeslotenheid (aangrenzende cellen). Dit wordt gemeten aan de hand van minimale bevolkingsdrempels die worden toegepast op bevolkingsrastercellen van 1 km², waarmee stedelijke clusters en stedelijke centra bepaald worden.

In deze benadering wordt voor de LAU-gebieden de stedelijkheid vastgesteld op basis van het aandeel inwoners dat binnen de gemeente in deze stedelijke clusters en stedelijke centra woont. Wanneer meer dan 50% van de inwoners in die gebieden leeft, wordt de gemeente als stedelijk

aangemerkt. Daarbij is het afhankelijk van de inwonerdichtheid of de gemeente als Stad (dichtbevolkte gebieden) of als Kleine stad en voorstad (gebieden met een gemiddelde dichtheid) wordt aangemerkt. De overige gemeenten worden aangemerkt als plattelandsgebied (dunbevolkte gebieden).

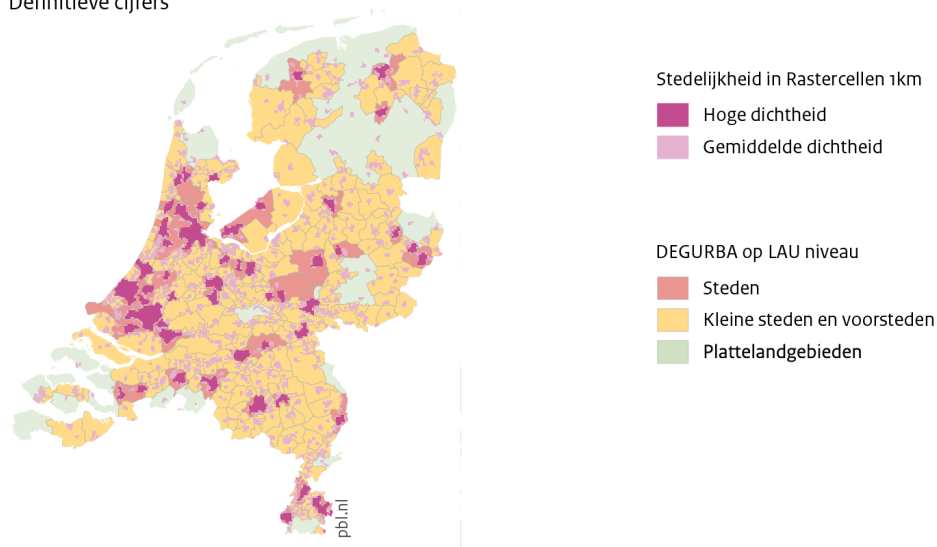
Voor de NHV artikel 8 gelden alleen de LAU-gebieden die vallen binnen de categorieën Steden of Kleine steden en voorsteden. Alleen de stedelijke gebieden binnen deze LAU-gebieden zijn voor de NHV relevant. Het resultaat van deze werkwijze is dat in Nederland 301 van de 342 gemeenten door de EU zijn aangewezen als stedelijk.

Conform de Europese richtlijnen omvatten de Nederlandse stedelijke ecosystemen binnen de categorieën *Cities, Towns and suburbs* – Steden, Kleine steden en voorsteden – een totale oppervlakte van 5.926 km². Hiervan bestaat 2.836 km² (was 2.819 km²) uit groene en blauwe structuren, die een belangrijke bijdrage leveren aan een gezonde, klimaatbestendige en aantrekkelijke leefomgeving. Binnen deze stedelijke ecosystemen bedraagt de totale boomkroonbedekking 633 km² (was 630 km²). Deze cijfers vormen de basis voor het versterken van de stedelijke natuur en het realiseren van de Europese en nationale ambities op het gebied van biodiversiteit, klimaatadaptatie en leefkwaliteit uit de NHV. Figuur 3.1 toont de definitieve kaart.

Figuur 3.2 (was Figuur 2.1)

EU-bepaling van stedelijkheid met de DEGURBA-systematiek

Definitieve cijfers

Bron: EEA

De EU-bepaling voor stedelijkheid van gemeenten op basis van de stedelijkheid van 1km²-rastercellen en de LAU-indeling (gemeenten).

3.3 Veranderingen in mogelijk uitsluiten

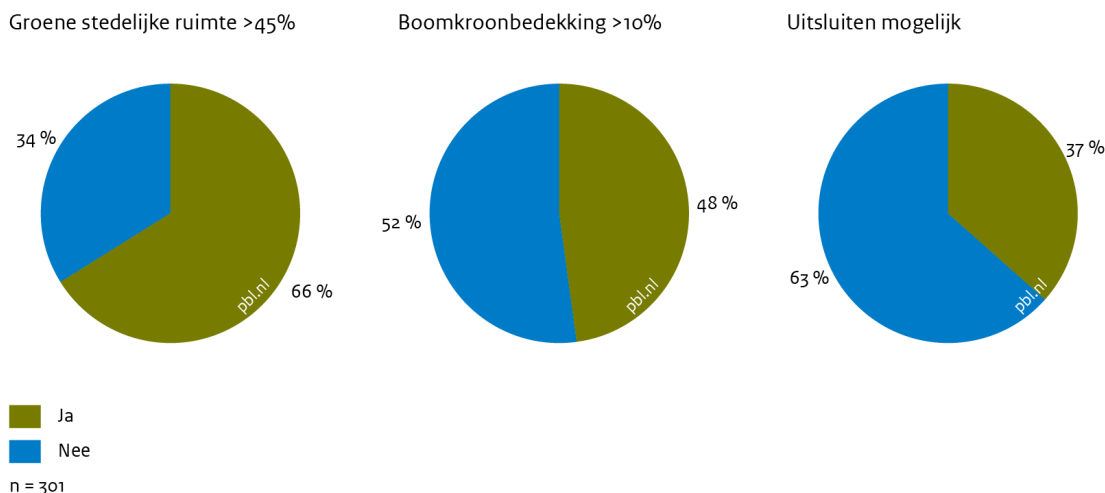
De nulmeting vormt het referentiepunt voor de beoordeling van het criterium “geen nettoverlies” tot 2030 uit artikel 8 lid 1 van de NHV en voor het eventueel uitsluiten van gemeenten van dit criterium. Gemeenten die op grond van de vastgestelde percentages – voldoende stedelijke groene ruimte (waartoe de EU ook blauw (water) rekent) (>45%) én voldoende boomkroonbedekking (>10%) – kunnen mogelijk worden uitgesloten en zijn niet verplicht te voldoen aan het criterium “geen nettoverlies”, mits zij boven de vastgestelde drempelwaarden blijven tot 2030. Deze

gemeenten worden ook niet betrokken bij de berekening van het totale groene oppervlak in Nederland.

De definitieve nulmeting over de 301 verstedelijkte Nederlandse gemeenten levert het volgende beeld op (Figuur 3.2).

Figuur 3.3

Gemeenten die voldoen aan voorwaarde voor uitsluiten uit Art. 8 lid 1 van de NHV

Bron: PBL

De resultaten van de door de EU voorgeschreven nulmeting voor de monitoring van stedelijk groene ruimte (inclusief blauwe ruimte – water) en boomkroonbedekking en de mogelijkheid om gemeenten uit te sluiten in het kader van artikel 8 lid 1 van de EU Natuurherstelverordening.

Zowel voor de gemeente Raalte als de gemeente Kapelle is het cijfer voor de boomkroonbedekking in de definitieve nulmeting iets lager dan in de voorlopige nulmeting, waardoor beide gemeenten afgerond minder dan 10% boomkroonbedekking hebben. Daarmee voldoen ze niet meer aan beide criteria en vallen ze dus ook niet meer binnen de groep van gemeenten die mogelijk uitgesloten kunnen worden. De totale groep van gemeenten die voor uitsluiting in aanmerking komen bestaat in de definitieve nulmeting uit 110 van de 301 gemeenten (was 112). De veranderingen zijn daarmee gering en leiden niet tot wijzigingen in de eerder berekende percentages.

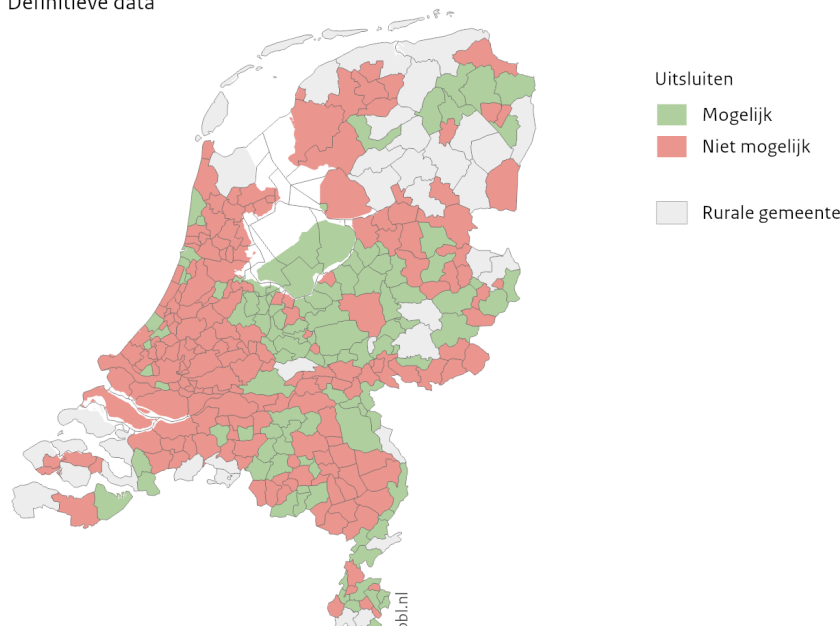
In 66% van die gemeenten is voldoende stedelijke groene ruimte ($\geq 45\%$) aanwezig. In 48% van de gemeenten is voldoende boomkroonbedekking aanwezig ($\geq 10\%$).

Om gebruik te mogen maken van uitsluiting voor lid 1 van artikel 8 dienen de gemeenten aan beide criteria te voldoen. Dit geldt voor 37% van de verstedelijkte gemeenten (110 in totaal; zie de ligging op de kaart in Figuur 3.3).

Figuur 3.4

Gemeenten die wel of niet kunnen worden uitgesloten voor NHV art.8 lid1

Definitieve data

Bron: EEA, PBL

De ligging van gemeenten die in aanmerking kunnen komen voor uitsluiting voor artikel 8 lid1 van de NHV op basis van de door de EU voorgeschreven nulmeting voor de monitoring van stedelijk groene ruimte en boomkroonbedekking.

Zonder uitsluiting komt het gemiddelde percentage voor groen in Nederland op 47,9% van het gezamenlijk stedelijk gebied. Als de gemeenten die uitgesloten mogen worden niet meegeteld worden, komt het percentage op 45,0% van het gezamenlijk stedelijk gebied. Voor de boomkroonbedekking komt dit neer op respectievelijk 10,7% en 7,9%. In Figuur 3.4 wordt per gemeenten het percentage voor stedelijke groene ruimte en boomkroonbedekking aangegeven op de kaart.

Stedelijke groene ruimte

Door het nauwkeurigere gemeentegrenzenbestand zijn bij de meeste gemeenten kleine veranderingen opgetreden in de oppervlakte stedelijke groene ruimte. Bij slechts 18 van de 301 gemeenten is er geen verandering ontstaan, bij de overige gemeenten is er een verandering tussen de 0,58% minder tot 0,8% meer opgetreden, met een gemiddelde van +0,01%.

Door die verandering voldoet de gemeente Leudal nu wel aan het criterium (>45%) en de gemeente Dijk en Waard niet meer. Beide gemeenten voldoen niet aan beide criteria en kwamen zowel nu als in de eerdere situatie niet in aanmerking voor mogelijke uitsluiting.

Bij de voorlopige nulmeting hebben we al laten zien dat water voor sommige gemeenten een belangrijk onderdeel vormt in de bepaling van stedelijke groene ruimte. In 48% van die gemeenten is voldoende groen ($\geq 45\%$) aanwezig. Bij toevoeging van blauw (water) – wat in de definitie van de EU ook onderdeel is van groen – heeft 66% van de gemeenten voldoende groen en blauw ($\geq 45\%$). Dat verschil komt voornamelijk doordat aan de randen van het stedelijk gebied een deel water wordt meegenomen, bijvoorbeeld bij steden rondom het IJsselmeer, de Veluwerandmeren en de grotere binnenwateren, zoals zichtbaar is in Figuur 3.3 en Figuur 3.4.

Boomkroonbedekking

De vernieuwde kaart voor boomkroonbedekking levert voor alle gemeenten een beperkte verandering op. De veranderingen zijn gering en liggen tussen de 1% minder en 1% meer.

Zoals eerder aangegeven zijn de gemeente Raalte en Kapelle teruggegaan in boomkroonbedekking, waardoor ze niet meer voldoen aan het criterium >10%. De gemeente Capelle aan den IJssel is er op vooruitgegaan en voldoet nu wel aan dat criterium, maar voldoet niet aan het criterium voor voldoende stedelijke groene ruimte (>45%). Voor de overige gemeenten geldt dat de verandering te gering is om ook een verandering in het wel of niet voldoen aan het criterium teweeg te brengen.

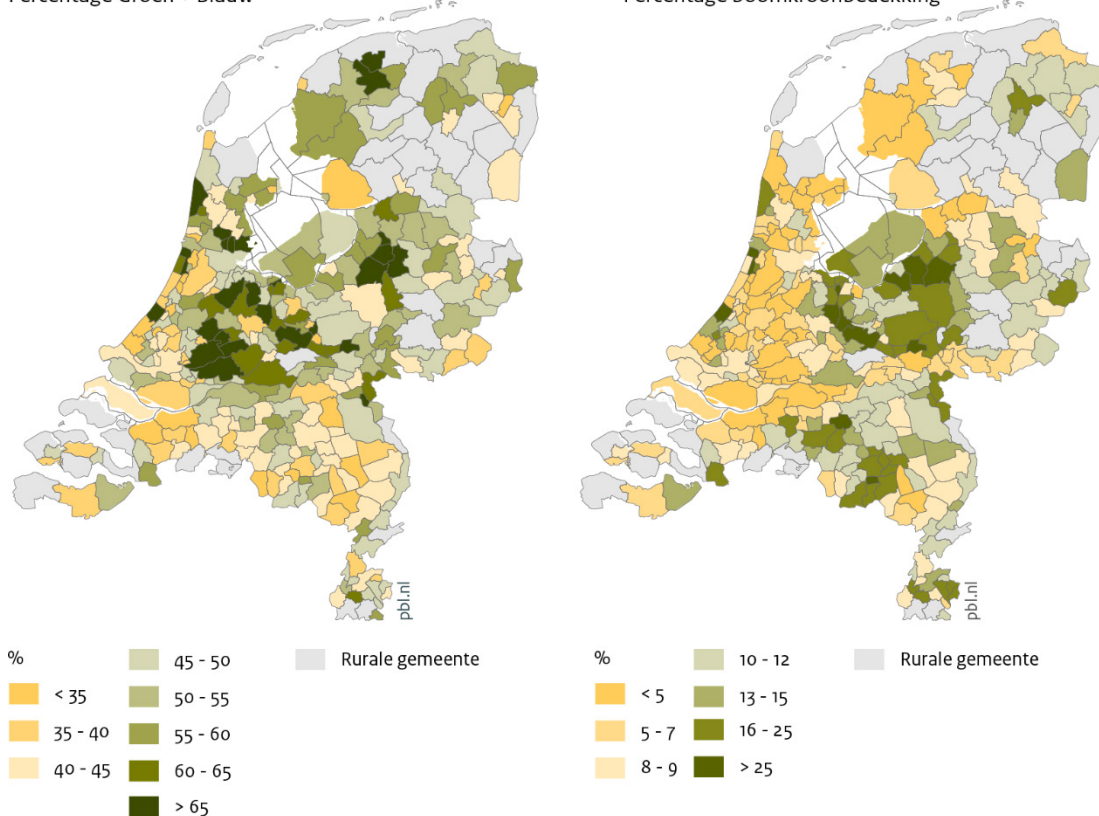
Figuur 3.4 toont de ligging van de gemeenten die aan de verschillende voorwaarden voor uitsluiting voldoen. Duidelijk zichtbaar is dat gemeenten die voldoen aan boomkroonbedekking vooral rond de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe liggen en gemeenten die voldoen aan het oppervlak stedelijke groene ruimte in weidegebieden of langs grote wateren liggen, zoals het Groene Hart de Veluwe-erandmeren en het IJsselmeer. Alleen de gemeenten die aan beide voldoen komen in aanmerking voor uitsluiting. Een aantal daarvan heeft vermoedelijk hoge waarden als gevolg van de gehanteerde classificatiemethodiek van groen, in combinatie met de grove indeling van het stedelijk gebied door de EU. Dit vraagt extra aandacht.

Figuur 3.5

Voldoen aan voorwaarden NHV art.8 lid1 in stedelijke ecosystemen

Percentage Groen + Blauw

Percentage boomkroonbedekking

www.pbl.nl

De percentages groen + blauw en boomkroonbedekking binnen de stedelijke ecosystemen van de gemeenten, beide voorwaarden voor uitsluiten voor artikel 8 lid1 van de NHV, op basis van de door de EU voorgeschreven nulmeting. De gele waarden liggen onder de grenswaarde uit artikel 8 lid 1, de groene waarden liggen erboven.

3.3.1 Uitsluiten van gemeenten voor artikel 8, lid 1

Wanneer gemeenten in artikel 8, lid 1 van de NHV worden uitgesloten vanwege een stedelijk groenpercentage boven (afgerond) 45% en een boomkroonbedekking boven (afgerond) 10%, heeft dat diverse voor- en nadelen (niet uitputtend):

Mogelijke voordelen van uitsluiting

1. **Minder administratieve lasten voor gemeenten.** Gemeenten die al ruim boven de drempelwaarden zitten, worden ontzien van extra monitoring en herstelverplichtingen, wat tijd, budget en capaciteit bespaart.
2. **Efficiënt gebruik van middelen.** Door de focus te leggen op gemeenten die achterblijven bij de drempelwaarde, worden middelen gericht ingezet waar de grootste verbetering nodig is, en niet ook besteed aan gemeenten met al ruime dekking.
3. **Stimulering van goede prestaties.** De drempelwaarden vormen een prikkel voor gemeenten om te investeren in groen en boomkroonbedekking. Als een gemeente de drempelwaarden al ruim overschrijdt, kan deze gemeente in de met de gedachte van EU beloond worden door uitsluiting van de instandhoudingsverplichting.
4. **Eenvoudigere uitvoering.** Het schept duidelijkheid in opdrachtgeverschap en verantwoording. Een gemeente die de drempelwaarden haalt, hoeft geen verantwoording af te leggen over de instandhoudingsverplichting.

Mogelijke nadelen en risico's van uitsluiting

1. **Mogelijk achteruitgang na uitsluiting.** Zodra verplichtingen afnemen, bestaat het risico dat gemeenten terugvallen in onderhoud en behoud.
2. **Gebrekkige borging van kwaliteitsbehoud.** Zonder monitoring valt bijsturing weg. Hoewel de drempelwaarden gehaald wordt, is er geen garantie dat groen en boomkroonbedekking gehandhaafd blijven of verbeteren.
3. **Onvoldoende oog voor lokale ruimtelijke verschillen.** Ook als het gemiddelde hoog is, kunnen binnen een gemeente buurten een laag aandeel groen of boomkroonbedekking hebben. Lokale verschillen kunnen worden gemaskeerd.
4. **Ontbrekende databronnen voor trendanalyse en beleidsevaluatie.** Lokale gegevens kunnen belangrijke informatie opleveren voor nationaal beleid. Uitsluiting zou tijdreeksen kunnen verstoren die essentieel zijn voor nationale en gemeentelijke planning. Bij het niet meenemen van de uitgesloten gemeenten in de monitoring ontbreekt de verplichte monitoringsdata

3.3.2 Keuze voor uitsluiting vraagt om samenhangend, sectoroverstijgend beleid

De (tijdelijke) uitsluiting voor de NHV kan niet los worden gezien van opgaven voor zowel het Rijk als gemeenten op andere sectorale domeinen in de fysieke leefomgeving. Zo is er naast de natuur- en klimaatadaptie-opgaven een omvangrijke woningbouwbehoefte, inclusief bijbehorende (recreatie)voorzieningen en infrastructuur, en zijn er investeringen nodig in de opwekking en het transport van hernieuwbare energie. Deze opgaven hebben alle ruimtelijke gevolgen. Sommige ruimtelijke maatregelen kunnen worden gecombineerd (functiecombinaties en meervoudig ruimtegebruik), terwijl andere keuzes vergen (functies prioriteren) (PBL 2026). Verschillende beleidskeuzen hebben verschillende ruimtelijke implicaties voor de wijze waarop de instandhoudingsverplichting vanuit de NHV wordt ingevuld, en andersom. Een keuze voor uitsluiting voor de NHV vergt daarom een samenhangende, sectoroverstijgende strategie. Omdat er in Nederland bovendien sprake is van tal van verschillen tussen regio's en tussen gemeenten, is er naast het nationale beeld aandacht nodig voor de regionale en lokale situatie.

3.3.3 Aandacht voor risico's van gemeenten net boven de drempelwaarden

Tot slot is met het oog op uitsluiting aandacht nodig voor gemeenten net boven de drempelwaarden. Daarvoor geldt een risico dat ze in de periode na de nulmeting door ontwikkelingen in de tijd onder de drempelwaarden terechtkomen, waardoor ze terugvallen in de instandhoudingsverplichting. Zonder monitoring hebben deze gemeenten onvoldoende zicht op ontwikkelingen en kunnen zij zich niet tijdig voorbereiden en anticiperen op mogelijke veranderingen, waardoor bij de vervolgmeting kan blijken dat zij niet meer voldoen.

Onderstaande figuren en tabel geven weer wat de verdeling is over de percentages boven de gestelde drempelwaarde van de gemeenten die in aanmerking komen voor uitsluiting. Daarbij zijn de gemeenten in verschillende groepen ingedeeld. Afhankelijk van de kans op terugval – naar het niet uitsluiten bij de hernieuwde meting in 2030 – zijn drie risicogroepen bepaald: risico, beperkt risico en weinig risico.

Daarnaast is er een aandachtsgroep. Deze groep vraagt extra aandacht, omdat het hoge percentage groen/blauw en/of boomkroonbedekking wijst op een beperking in mogelijkheden. Bij deze groep wordt zeer waarschijnlijk de waarde bepaald door het meenemen van het groen en blauw in het buitengebied. Het meenemen van een groot blauw buitengebied of veel weilanden geeft minder mogelijkheden in bijvoorbeeld het plaatsen van bomen. Daartegenover levert het meenemen van bosgebieden in het buitengebied hoge waarden voor zowel groene ruimte als boomkroonbedekking, terwijl in het stedelijk gebied de waardes onder de maat zijn.

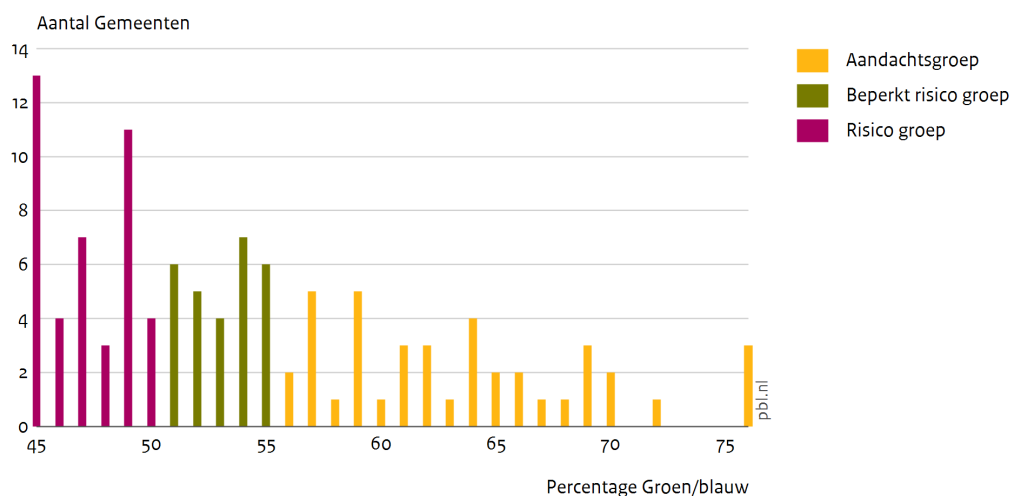
De groepen zijn op de volgende wijze ingedeeld:

	Groen/blauw	Boomkronen
Risico groep	0% - 5% extra	0%-2% extra
Beperkt risico groep		2% - 5% extra
Weinig risico groep	5% - 10% extra	5% - 15% extra
Aandacht groep	> 10% extra	> 15% extra

Figuur 3.5 laat de verdeling over percentages groene ruimte zien van de 110 gemeenten die voor uitsluiting in aanmerking komen. De gemeenten in de buurt van de 45% vormen een risico voor terugval. De gemeenten met waarden boven de 55% vallen op, omdat de data waarden laten zien die waarschijnlijk hoger zijn dan in de praktijk voor het stedelijke gebied aannemelijk is. Dit hangt vermoedelijk samen met de gehanteerde classificatiemethodiek van groen en stedelijk gebied.

Figuur 3.6 (was Figuur 3.4)

Percentage stedelijke groene ruimte in de gemeenten die uitgesloten mogen worden

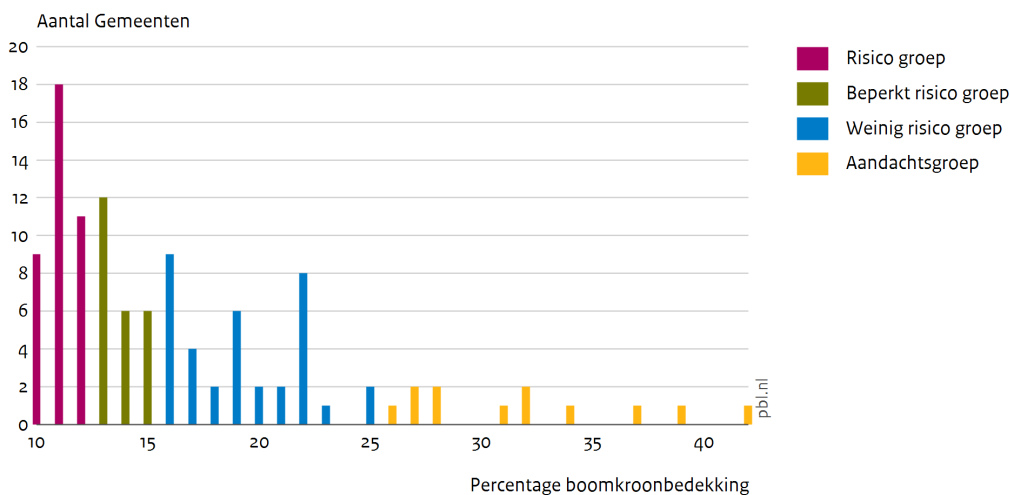

Verdeling van het aanwezige percentage stedelijke groene ruimte in gemeenten die in aanmerking kunnen komen voor uitsluiting, onderverdeeld in verschillende risicogroepen.

Figuur 3.6 laat een vergelijkbare verdeling zien voor de boomkroonbedekking. Ook hier geldt dat gemeenten in de buurt van de 10% een risico vormen voor terugval en dat gemeenten boven de 25% waarden hebben die naar verwachting hoger liggen dan voor het stedelijke gebied in de praktijk aannemelijk is, vermoedelijk als gevolg van de gehanteerde classificatiemethodiek van stedelijk gebied.

Figuur 3.7 (was Figuur 3.5)

Percentage boomkroonbedekking in de gemeenten die uitgesloten mogen worden

Verdeling van het aanwezige percentage boomkroonbedekking in gemeenten die in aanmerking kunnen komen voor uitsluiting, onderverdeeld in verschillende risicogroepen.

Figuur 3.7 toont de ligging van gemeenten die voldoen aan één van beide voorwaarden. Hierin zijn alle gemeenten meegenomen die voor die analyse boven de grenswaarde scores, dus ook gemeenten die niet uitgesloten mogen worden, omdat ze niet voor beide voldoende scores. Op de linkerkaart voor stedelijke groene ruimte is goed zichtbaar dat gemeenten in weide- en bosgebieden en

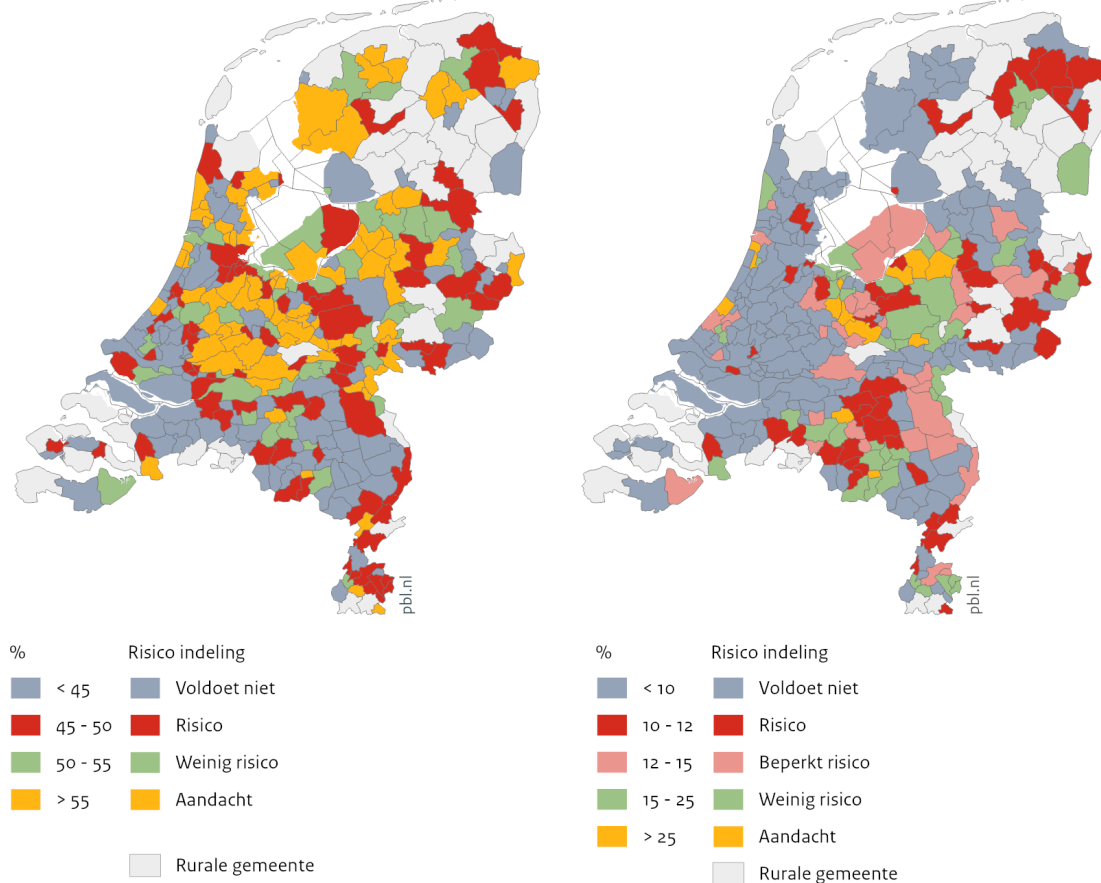
langs grote wateren hoge percentages laten zien. Op de rechterkaart voor boomkroonbedekking zijn duidelijk de bosgebieden in Nederland zichtbaar. Dit wijst beide op waarden die naar verwachting hoger liggen dan voor het stedelijke gebied in de praktijk aanneemelijk zijn, vermoedelijk als gevolg van de gehanteerde classificatiemethodiek van groen en stedelijk gebied.

Figuur 3.8 (was Figuur 3.6)

Voldoen aan voorwaarden NHV art.8 lid1 in stedelijke ecosystemen

Groen + Blauw

Boomkroonbedekking

De ligging van gemeenten die voldoen aan één van beide voorwaarden voor uitsluiten voor artikel 8 lid1 van de NHV op basis van de door de EU voorgeschreven nulmeting voor de monitoring van stedelijke groene ruimte (groen + blauw) en boomkroonbedekking.

In Tabel 3.1 zijn de twee waarden voor gemeenten gecombineerd. Daaruit blijkt dat meer dan de helft van de gemeenten in één (34 van de 110) of beide (23 van de 110) risicogroepen zit. Slechts 12 van de 110 gemeenten lopen weinig risico.

Tabel 3.1 (was Tabel 3.1)

Verdeling van gemeenten die uitgesloten mogen worden over risico groepen

	% Groen en blauw			
	Risico groep	Weinig risico groep	Aandacht groep	Eindtotaal
% Boomkroon				
Risico groep	23	8	7	38
Beperkt risico groep	7	7	10	24
Weinig risico groep	12	12	12	36
Aandacht groep		1	11	12
Eindtotaal	42	28	40	110

Verdeling van gemeenten die in aanmerking kunnen komen voor uitsluiting in verschillende risicogroepen.

Gemeenten boven de grenswaarde van 45% hoeven bij uitsluiting tot 2030 geen generieke herstelmaatregelen te nemen om nettoverlies van groen te voorkomen mits ze boven de 45% blijven, maar hebben nog steeds de taak om de biodiversiteit te versterken, klimaatadaptieve maatregelen te integreren en sociale toegankelijkheid van groen te verbeteren. Deze zijn voor alle gemeenten verplicht. Na 2030 zullen ook deze gemeenten een groei moeten laten zien.

Referenties

- EU (2021), Applying the Degree of Urbanisation — A methodological manual to define cities, towns and rural areas for international comparisons, [Applying the degree of urbanisation manual - Statistics Explained - Eurostat](#)
- Van Rijn et al (2026a), Stedelijke Ecosystemen en Nulmeting Groen, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- Van Rijn et al (2026b), Monitoring Groen en Boomkronen, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- EU (2025a), Verordening (EU) 2024/1991 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2024 inzake natuurherstel en tot wijziging van Verordening (EU) 2022/869, [Verordening - EU - 2024/1991 - EN - EUR-Lex](#)
- EU (2025b), Methodological support on datasets to be used under Article 8 of the Nature Restoration Regulation, <https://biodiversity.europa.eu/europes-biodiversity/nature-restoration/reference-portal-for-nature-restoration-regulation/documentation/nrp-urban-explanatory-notes12022025.pdf/@@display-file/file>
- PBL (2023), *Natuur in en om de stad*, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving, [Van een groene ambitie naar hoogwaardige natuur in en om de stad | Planbureau voor de Leefomgeving](#)
- PBL (2025), 'Brief betreft: Beleidsonderzoek en -advies artikel 8. Ref. 20250014, Bijlage: Onderzoeksvoorstel verzoek VRO NHV artikel 8', Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving
- PBL (2026), Naar een duurzame ruimtelijke inrichting van Nederland. Reflectie op de Ontwerp-Nota Ruimte: aanbevelingen en analyse. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.
- VRO (2025), 'Brief betreft: Beleidsonderzoek en -advies artikel 8. Ref. 2025-0000438656', Den Haag: Ministerie van Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Bijlagen

Bijlage 1 LAU gebieden binnen de EU-definitie verstedelijkte gemeente

LAU_CODE	LAU_NAAM	%	%	Uitsluiten op		
				Voldoende	Voldoende	Groen/Blauw
		Groen+Blauw	Boomkroon	Boom- kroon	G+B	en Boomkronen
GM0014	Groningen	54%	11%	Ja	Ja	Ja
GM0034	Almere	54%	16%	Ja	Ja	Ja
GM0037	Stadskanaal	45%	11%	Ja	Ja	Ja
GM0047	Veendam	44%	11%	Ja	Nee	Nee
GM0050	Zeewolde	57%	13%	Ja	Ja	Ja
GM0059	Achtkarspelen	59%	4%	Nee	Ja	Nee
GM0072	Harlingen	39%	1%	Nee	Nee	Nee
GM0074	Heerenveen	49%	10%	Ja	Ja	Ja
GM0080	Leeuwarden	51%	5%	Nee	Ja	Nee
GM0090	Smallingerland	53%	8%	Nee	Ja	Nee
GM0106	Assen	43%	15%	Ja	Nee	Nee
GM0114	Emmen	44%	15%	Ja	Nee	Nee
GM0118	Hoogeveen	49%	8%	Nee	Ja	Nee
GM0119	Meppel	44%	9%	Nee	Nee	Nee
GM0141	Almelo	42%	10%	Ja	Nee	Nee
GM0147	Borne	49%	10%	Ja	Ja	Ja
GM0148	Dalfsen	55%	9%	Nee	Ja	Nee
GM0150	Deventer	47%	11%	Ja	Ja	Ja
GM0153	Enschede	46%	16%	Ja	Ja	Ja
GM0158	Haaksbergen	46%	8%	Nee	Ja	Nee
GM0160	Hardenberg	47%	8%	Nee	Ja	Nee
GM0163	Hellendoorn	55%	15%	Ja	Ja	Ja
GM0164	Hengelo	40%	11%	Ja	Nee	Nee
GM0166	Kampen	50%	3%	Nee	Ja	Nee
GM0168	Losser	58%	11%	Ja	Ja	Ja
GM0171	Noordoostpolder	26%	7%	Nee	Nee	Nee
GM0173	Oldenzaal	41%	12%	Ja	Nee	Nee
GM0175	Ommen	52%	13%	Ja	Ja	Ja
GM0177	Raalte	50%	9%	Nee	Ja	Nee
GM0180	Staphorst	58%	2%	Nee	Ja	Nee
GM0184	Urk	51%	12%	Ja	Ja	Ja
GM0189	Wierden	50%	6%	Nee	Ja	Nee
GM0193	Zwolle	50%	8%	Nee	Ja	Nee
GM0197	Aalten	37%	8%	Nee	Nee	Nee

LAU_CODE	LAU_NAAM	% Groen+Blauw	% Boomkroon	Uitsluiten op Groen/Blauw	
				Voldoende Boom- kroon	Voldoende G+B en Boomkronen
GM0200	Apeldoorn	41%	19%	Ja	Nee
GM0202	Arnhem	50%	17%	Ja	Ja
GM0203	Barneveld	45%	10%	Ja	Ja
GM0209	Beuningen	50%	8%	Nee	Nee
GM0213	Brummen	52%	15%	Ja	Ja
GM0216	Culemborg	44%	7%	Nee	Nee
GM0221	Doesburg	53%	12%	Ja	Ja
GM0222	Doetinchem	46%	11%	Ja	Ja
GM0225	Druten	52%	6%	Nee	Nee
GM0226	Duiven	46%	6%	Nee	Nee
GM0228	Ede	49%	16%	Ja	Ja
GM0230	Elburg	60%	22%	Ja	Ja
GM0232	Epe	69%	28%	Ja	Ja
GM0233	Ermelo	59%	27%	Ja	Ja
GM0243	Harderwijk	42%	10%	Ja	Nee
GM0244	Hatterm	70%	19%	Ja	Ja
GM0246	Heerde	66%	22%	Ja	Ja
GM0252	Heumen	57%	14%	Ja	Ja
GM0263	Maasdriel	52%	5%	Nee	Nee
GM0267	Nijkerk	49%	10%	Ja	Ja
GM0268	Nijmegen	42%	12%	Ja	Nee
GM0269	Oldebroek	59%	14%	Ja	Ja
GM0273	Putten	51%	25%	Ja	Ja
GM0274	Renkum	69%	34%	Ja	Ja
GM0275	Rheden	56%	22%	Ja	Ja
GM0279	Scherpenzeel	39%	7%	Nee	Nee
GM0281	Tiel	47%	8%	Nee	Nee
GM0285	Voorst	61%	15%	Ja	Ja
GM0289	Wageningen	62%	21%	Ja	Ja
GM0293	Westervoort	53%	5%	Nee	Nee
GM0294	Winterswijk	38%	11%	Ja	Nee
GM0296	Wijchen	45%	12%	Ja	Ja
GM0297	Zaltbommel	58%	5%	Nee	Nee
GM0299	Zevenaar	55%	6%	Nee	Nee
GM0301	Zutphen	51%	11%	Ja	Ja
GM0302	Nunspeet	55%	28%	Ja	Ja
GM0303	Dronten	45%	15%	Ja	Ja
GM0307	Amersfoort	36%	12%	Ja	Nee
GM0308	Baarn	55%	22%	Ja	Ja
GM0310	De Bilt	66%	31%	Ja	Ja
GM0312	Bunnik	50%	13%	Ja	Ja
GM0313	Bunschoten	55%	2%	Nee	Nee

LAU_CODE	LAU_NAAM	% Groen+Blauw	% Boomkroon	Uitsluiten op Groen/Blauw	
				Voldoende Boom- kroon	Voldoende G+B en Boomkronen
GM0317	Eemnes	65%	9%	Nee	Nee
GM0321	Houten	47%	7%	Nee	Nee
GM0327	Leusden	61%	13%	Ja	Ja
GM0331	Lopik	77%	8%	Nee	Nee
GM0335	Montfoort	61%	4%	Nee	Nee
GM0339	Renswoude	67%	13%	Ja	Ja
GM0340	Rhenen	64%	20%	Ja	Ja
GM0342	Soest	49%	14%	Ja	Ja
GM0344	Utrecht	36%	9%	Nee	Nee
GM0345	Veenendaal	29%	9%	Nee	Nee
GM0351	Woudenberg	57%	10%	Ja	Ja
GM0352	Wijk bij Duurstede	62%	13%	Ja	Ja
GM0353	IJsselstein	50%	7%	Nee	Nee
GM0355	Zeist	64%	42%	Ja	Ja
GM0356	Nieuwegein	44%	14%	Ja	Nee
GM0358	Aalsmeer	44%	4%	Nee	Nee
GM0361	Alkmaar	42%	8%	Nee	Nee
GM0362	Amstelveen	49%	12%	Ja	Ja
GM0363	Amsterdam	46%	9%	Nee	Nee
GM0373	Bergen (NH.)	76%	22%	Ja	Ja
GM0375	Beverwijk	28%	4%	Nee	Nee
GM0376	Blaricum	68%	22%	Ja	Ja
GM0377	Bloemendaal	69%	39%	Ja	Ja
GM0383	Castricum	58%	5%	Nee	Nee
GM0384	Diemen	49%	12%	Ja	Ja
GM0385	Edam-Volendam	59%	1%	Nee	Nee
GM0388	Enkhuizen	50%	3%	Nee	Nee
GM0392	Haarlem	35%	6%	Nee	Nee
GM0394	Haarlemmermeer	39%	4%	Nee	Nee
GM0396	Heemskerk	40%	6%	Nee	Nee
GM0397	Heemstede	54%	20%	Ja	Ja
GM0399	Heiloo	63%	13%	Ja	Ja
GM0400	Den Helder	40%	6%	Nee	Nee
GM0402	Hilversum	47%	25%	Ja	Ja
GM0405	Hoorn	42%	5%	Nee	Nee
GM0406	Huizen	55%	19%	Ja	Ja
GM0415	Landsmeer	80%	5%	Nee	Nee
GM0417	Laren	64%	32%	Ja	Ja
GM0420	Medemblik	59%	2%	Nee	Nee
GM0431	Oostzaan	76%	8%	Nee	Nee
GM0432	Opmeer	49%	2%	Nee	Nee
GM0437	Ouder-Amstel	48%	6%	Nee	Nee

LAU_CODE	LAU_NAAM	% Groen+Blauw	% Boomkroon	Uitsluiten op Groen/Blauw		
				Voldoende Boom- kroon	Voldoende G+B	en Boomkronen
GM0439	Purmerend	44%	10%	Ja	Nee	Nee
GM0441	Schagen	46%	2%	Nee	Ja	Nee
GM0450	Uitgeest	60%	1%	Nee	Ja	Nee
GM0451	Uithoorn	38%	6%	Nee	Nee	Nee
GM0453	Velsen	54%	14%	Ja	Ja	Ja
GM0473	Zandvoort	63%	9%	Nee	Ja	Nee
GM0479	Zaanstad	54%	4%	Nee	Ja	Nee
GM0482	Alblasserdam	50%	4%	Nee	Ja	Nee
GM0484	Alphen aan den Rijn	51%	5%	Nee	Ja	Nee
GM0489	Barendrecht	41%	6%	Nee	Nee	Nee
GM0498	Drechteland	57%	4%	Nee	Ja	Nee
GM0502	Capelle aan den IJssel	38%	10%	Ja	Nee	Nee
GM0503	Delft	43%	15%	Ja	Nee	Nee
GM0505	Dordrecht	46%	8%	Nee	Ja	Nee
GM0512	Gorinchem	45%	6%	Nee	Ja	Nee
GM0513	Gouda	36%	8%	Nee	Nee	Nee
GM0518	's-Gravenhage	35%	13%	Ja	Nee	Nee
GM0523	Hardinxveld-Giessendam	52%	4%	Nee	Ja	Nee
GM0531	Hendrik-Ido-Ambacht	47%	5%	Nee	Ja	Nee
GM0532	Stede Broec	34%	4%	Nee	Nee	Nee
GM0534	Hillegom	32%	3%	Nee	Nee	Nee
GM0537	Katwijk	38%	4%	Nee	Nee	Nee
GM0542	Krimpen aan den IJssel	38%	7%	Nee	Nee	Nee
GM0546	Leiden	33%	7%	Nee	Nee	Nee
GM0547	Leiderdorp	49%	4%	Nee	Ja	Nee
GM0553	Lisse	34%	3%	Nee	Nee	Nee
GM0556	Maassluis	43%	3%	Nee	Nee	Nee
GM0569	Nieuwkoop	63%	2%	Nee	Ja	Nee
GM0575	Noordwijk	35%	6%	Nee	Nee	Nee
GM0579	Oegstgeest	47%	9%	Nee	Ja	Nee
GM0589	Oudewater	67%	3%	Nee	Ja	Nee
GM0590	Papendrecht	38%	4%	Nee	Nee	Nee
GM0597	Ridderkerk	46%	9%	Nee	Ja	Nee
GM0599	Rotterdam	43%	9%	Nee	Nee	Nee
GM0603	Rijswijk	48%	16%	Ja	Ja	Ja
GM0606	Schiedam	42%	8%	Nee	Nee	Nee
GM0610	Sliedrecht	47%	4%	Nee	Ja	Nee
GM0613	Albrandswaard	51%	11%	Ja	Ja	Ja
GM0622	Vlaardingenv	48%	13%	Ja	Ja	Ja
GM0626	Voorschoten	44%	8%	Nee	Nee	Nee
GM0627	Waddinxveen	45%	5%	Nee	Ja	Nee
GM0629	Wassenaar	76%	32%	Ja	Ja	Ja

LAU_CODE	LAU_NAAM	% Groen+Blauw	% Boomkroon	Uitsluiten op Groen/Blauw	
				Voldoende Boom- kroon	Voldoende G+B en Boomkronen
GM0632	Woerden	53%	6%	Nee	Ja
GM0637	Zoetermeer	35%	7%	Nee	Nee
GM0638	Zoeterwoude	51%	4%	Nee	Ja
GM0642	Zwijndrecht	39%	6%	Nee	Nee
GM0664	Goes	40%	6%	Nee	Nee
GM0668	West Maas en Waal	51%	7%	Nee	Ja
GM0677	Hulst	51%	13%	Ja	Ja
GM0678	Kapelle	46%	9%	Nee	Ja
GM0687	Middelburg	47%	9%	Nee	Ja
GM0715	Terneuzen	39%	5%	Nee	Nee
GM0718	Vlissingen	36%	7%	Nee	Nee
GM0736	De Ronde Venen	68%	4%	Nee	Ja
GM0737	Tytsjerksteradiel	70%	8%	Nee	Ja
GM0743	Asten	42%	10%	Ja	Nee
GM0748	Bergen op Zoom	49%	11%	Ja	Ja
GM0753	Best	40%	13%	Ja	Nee
GM0755	Boekel	41%	8%	Nee	Nee
GM0757	Boxtel	52%	15%	Ja	Ja
GM0758	Breda	40%	12%	Ja	Nee
GM0762	Deurne	32%	9%	Nee	Nee
GM0765	Pekela	35%	7%	Nee	Nee
GM0766	Dongen	41%	7%	Nee	Nee
GM0770	Eersel	40%	12%	Ja	Nee
GM0772	Eindhoven	37%	16%	Ja	Nee
GM0777	Etten-Leur	32%	4%	Nee	Nee
GM0779	Geertruidenberg	41%	7%	Nee	Nee
GM0784	Gilze en Rijen	38%	12%	Ja	Nee
GM0785	Goirle	42%	14%	Ja	Nee
GM0794	Helmond	42%	16%	Ja	Nee
GM0796	's-Hertogenbosch	47%	11%	Ja	Ja
GM0797	Heusden	42%	8%	Nee	Nee
GM0798	Hilvarenbeek	45%	10%	Ja	Ja
GM0809	Loon op Zand	50%	15%	Ja	Ja
GM0820	Nuenen, Gerwen en Ne- derwetten	49%	16%	Ja	Ja
GM0823	Oirschot	47%	11%	Ja	Ja
GM0824	Oisterwijk	53%	17%	Ja	Ja
GM0826	Oosterhout	45%	16%	Ja	Ja
GM0828	Oss	38%	12%	Ja	Nee
GM0840	Rucphen	43%	8%	Nee	Nee
GM0845	Sint-Michielsgestel	54%	11%	Ja	Ja
GM0847	Someren	35%	5%	Nee	Nee

LAU_CODE	LAU_NAAM	% Groen+Blauw	% Boomkroon	Uitsluiten op Groen/Blauw		
				Voldoende Boom- kroon	Voldoende G+B	en Boomkronen
GM0848	Son en Breugel	51%	22%	Ja	Ja	Ja
GM0851	Steenbergen	32%	5%	Nee	Nee	Nee
GM0852	Waterland	65%	7%	Nee	Ja	Nee
GM0855	Tilburg	41%	17%	Ja	Nee	Nee
GM0858	Valkenswaard	46%	16%	Ja	Ja	Ja
GM0861	Veldhoven	29%	10%	Ja	Nee	Nee
GM0865	Vught	59%	27%	Ja	Ja	Ja
GM0866	Waalre	57%	26%	Ja	Ja	Ja
GM0867	Waalwijk	46%	7%	Nee	Ja	Nee
GM0873	Woensdrecht	55%	21%	Ja	Ja	Ja
GM0880	Wormerland	74%	1%	Nee	Ja	Nee
GM0882	Landgraaf	45%	18%	Ja	Ja	Ja
GM0888	Beek	45%	9%	Nee	Ja	Nee
GM0889	Beesel	45%	13%	Ja	Ja	Ja
GM0899	Brunssum	37%	12%	Ja	Nee	Nee
GM0907	Gennep	52%	19%	Ja	Ja	Ja
GM0917	Heerlen	47%	17%	Ja	Ja	Ja
GM0928	Kerkrade	45%	19%	Ja	Ja	Ja
GM0935	Maastricht	42%	9%	Nee	Nee	Nee
GM0938	Meerssen	52%	17%	Ja	Ja	Ja
GM0944	Mook en Middelaar	70%	18%	Ja	Ja	Ja
GM0946	Nederweert	31%	4%	Nee	Nee	Nee
GM0957	Roermond	46%	11%	Ja	Ja	Ja
GM0965	Simpelveld	47%	7%	Nee	Ja	Nee
GM0971	Stein	49%	11%	Ja	Ja	Ja
GM0981	Vaals	57%	10%	Ja	Ja	Ja
GM0983	Venlo	45%	12%	Ja	Ja	Ja
GM0984	Venray	40%	14%	Ja	Nee	Nee
GM0986	Voerendaal	49%	9%	Nee	Ja	Nee
GM0988	Weert	38%	7%	Nee	Nee	Nee
GM0994	Valkenburg aan de Geul	65%	23%	Ja	Ja	Ja
GM0995	Lelystad	54%	14%	Ja	Ja	Ja
GM1507	Horst aan de Maas	44%	8%	Nee	Nee	Nee
GM1509	Oude IJsselstreek	49%	6%	Nee	Ja	Nee
GM1525	Teylingen	47%	5%	Nee	Ja	Nee
GM1581	Utrechtse Heuvelrug	72%	37%	Ja	Ja	Ja
GM1586	Oost Gelre	44%	8%	Nee	Nee	Nee
GM1598	Koggenland	56%	2%	Nee	Ja	Nee
GM1621	Lansingerland	39%	4%	Nee	Nee	Nee
GM1640	Leudal	45%	9%	Nee	Ja	Nee
GM1641	Maasgouw	56%	12%	Ja	Ja	Ja
GM1652	Gemert-Bakel	43%	14%	Ja	Nee	Nee

LAU_CODE	LAU_NAAM	% Groen+Blauw	% Boomkroon	Uitsluiten op Groen/Blauw	
				Voldoende Boom- kroon	Voldoende G+B en Boomkronen
GM1655	Halderberge	35%	6%	Nee	Nee
GM1658	Heeze-Leende	53%	16%	Ja	Ja
GM1659	Laarbeek	41%	10%	Ja	Nee
GM1667	Reusel-De Mierden	26%	5%	Nee	Nee
GM1674	Roosendaal	38%	8%	Nee	Nee
GM1696	Widmeren	76%	11%	Ja	Ja
GM1699	Noordenveld	55%	10%	Ja	Ja
GM1700	Twenterand	44%	4%	Nee	Nee
GM1705	Lingewaard	51%	7%	Nee	Ja
GM1706	Cranendonck	42%	9%	Nee	Nee
GM1709	Moerdijk	26%	5%	Nee	Nee
GM1711	Echt-Susteren	45%	11%	Ja	Ja
GM1719	Drimmelen	50%	5%	Nee	Ja
GM1721	Bernheze	45%	11%	Ja	Ja
GM1724	Bergeijk	50%	19%	Ja	Ja
GM1728	Bladel	40%	9%	Nee	Nee
GM1730	Tynaarlo	59%	16%	Ja	Ja
GM1734	Overbetuwe	49%	3%	Nee	Ja
GM1735	Hof van Twente	47%	12%	Ja	Ja
GM1740	Neder-Betuwe	56%	6%	Nee	Ja
GM1742	Rijssen-Holten	44%	13%	Ja	Nee
GM1771	Geldrop-Mierlo	44%	19%	Ja	Nee
GM1773	Olst-Wijhe	65%	11%	Ja	Ja
GM1783	Westland	19%	2%	Nee	Nee
GM1842	Midden-Delfland	50%	3%	Nee	Ja
GM1859	Berkelland	54%	10%	Ja	Ja
GM1883	Sittard-Geleen	36%	9%	Nee	Nee
GM1884	Kaag en Braassem	58%	2%	Nee	Ja
GM1891	Dantumadiel	70%	5%	Nee	Ja
GM1892	Zuidplas	49%	6%	Nee	Ja
GM1894	Peel en Maas	40%	9%	Nee	Nee
GM1895	Oldambt	59%	12%	Ja	Ja
GM1896	Zwartewaterland	61%	2%	Nee	Ja
GM1900	Súdwest-Fryslân	58%	3%	Nee	Ja
GM1901	Bodegraven-Reeuwijk	69%	3%	Nee	Ja
GM1904	Stichtse Vecht	61%	13%	Ja	Ja
GM1916	Leidschendam-Voorburg	49%	12%	Ja	Ja
GM1924	Goeree-Overflakkee	44%	6%	Nee	Nee
GM1926	Pijnacker-Nootdorp	41%	4%	Nee	Nee
GM1930	Nissewaard	51%	8%	Nee	Ja
GM1931	Krimpenerwaard	67%	5%	Nee	Ja
GM1940	De Fryske Marren	56%	5%	Nee	Ja

LAU_CODE	LAU_NAAM	% Groen+Blauw	% Boomkroon	Uitsluiten op Groen/Blauw	
				Voldoende Boom- kroon	Voldoende G+B en Boomkronen
GM1942	Gooise Meren	53%	19%	Ja	Ja
GM1945	Berg en Dal	64%	22%	Ja	Ja
GM1948	Meerijstad	44%	10%	Ja	Nee
GM1952	Midden-Groningen	48%	11%	Ja	Ja
GM1954	Beekdaelen	45%	13%	Ja	Ja
GM1955	Montferland	44%	7%	Nee	Nee
GM1959	Altena	52%	4%	Nee	Nee
GM1960	West Betuwe	62%	14%	Ja	Ja
GM1961	Vijfheerenlanden	61%	8%	Nee	Nee
GM1963	Hoeksche Waard	40%	4%	Nee	Nee
GM1978	Molenlanden	73%	3%	Nee	Nee
GM1979	Eemdelta	49%	6%	Nee	Nee
GM1980	Dijk en Waard	44%	4%	Nee	Nee
GM1982	Land van Cuijk	47%	12%	Ja	Ja
GM1991	Maashorst	34%	8%	Nee	Nee
GM1992	Voorne aan Zee	46%	9%	Nee	Nee

Bijlage 2a LAU gebieden buiten de EU-definitie verstedelijkte gemeente, met stedelijk gebied

Met stedelijk gebied in EU-definitie¹

LAU_CODE	LAU_NAAM	% Groen+Blauw	% Boomkroon	Voldoende Boomkroon	Voldoende G+B	Uitsluiten op Groen/Blauw en Boomkronen
GM0085	Ooststellingwerf	48%	10%	Ja	Ja	Ja
GM0086	Opsterland	63%	13%	Ja	Ja	Ja
GM0098	Weststellingwerf	42%	8%	Nee	Nee	Nee
GM0109	Coevorden	47%	7%	Nee	Ja	Nee
GM0183	Tubbergen	58%	6%	Nee	Ja	Nee
GM0214	Buren	62%	13%	Ja	Ja	Ja
GM0262	Lochem	54%	16%	Ja	Ja	Ja
GM0277	Rozendaal	82%	59%	Ja	Ja	Ja
GM0448	Texel	47%	2%	Nee	Ja	Nee
GM0654	Borsele	48%	12%	Ja	Ja	Ja
GM0703	Reimerswaal	45%	4%	Nee	Ja	Nee
GM0716	Tholen	43%	6%	Nee	Nee	Nee
GM0717	Veere	36%	6%	Nee	Nee	Nee
GM0744	Baarle-Nassau	47%	14%	Ja	Ja	Ja
GM0879	Zundert	45%	3%	Nee	Ja	Nee
GM1669	Roerdalen	43%	12%	Ja	Nee	Nee
GM1676	Schouwen-Duiveland	50%	2%	Nee	Ja	Nee
GM1680	Aa en Hunze	55%	18%	Ja	Ja	Ja
GM1681	Borger-Odoorn	33%	9%	Nee	Nee	Nee
GM1690	De Wolden	51%	15%	Ja	Ja	Ja
GM1708	Steenwijkerland	49%	7%	Nee	Ja	Nee
GM1723	Alphen-Chaam	76%	16%	Ja	Ja	Ja
GM1729	Gulpen-Wittem	54%	8%	Nee	Ja	Nee
GM1731	Midden-Drenthe	43%	8%	Nee	Nee	Nee
GM1774	Dinkelland	60%	11%	Ja	Ja	Ja
GM1876	Bronckhorst	55%	9%	Nee	Ja	Nee
GM1903	Eijsden-Margraten	52%	9%	Nee	Ja	Nee
GM1911	Hollands Kroon	44%	3%	Nee	Nee	Nee
GM1949	Waadhoeke	50%	4%	Nee	Ja	Nee
GM1950	Westerwolde	41%	16%	Ja	Nee	Nee
GM1966	Het Hogeland	61%	4%	Nee	Ja	Nee
GM1969	Westerkwartier	56%	6%	Nee	Ja	Nee
GM1970	Noardeast-Fryslân	60%	5%	Nee	Ja	Nee

¹ In de verwerking is meegenomen of de gemeente voldoet aan de voorwaarden van de NHV als ze wel binnen de definitie van verstedelijkte gemeenten vallen.

Bijlage 2b LAU gebieden buiten de EU-definitie verstedelijkte gemeente, zonder stedelijk gebied

Zonder stedelijk gebied in EU-definitie²

LAU_CODE	LAU_NAAM					Uitsluiten op Groen/Blauw en Boomkronen
		% Groen+Blauw	% Boomkroon	Voldoende Boomkroon	Voldoende G+B	
GM0060	Ameland					
GM0088	Schiermonnikoog					
GM0093	Terschelling					
GM0096	Vlieland					
GM0893	Bergen (L.)					
GM1695	Noord-Beveland					
GM1701	Westerveld					
GM1714	Sluis					

² In de verwerking is meegenomen of de gemeente voldoet aan de voorwaarden van de NHV als ze wel binnen de definitie van verstedelijkte gemeenten vallen.

Bijlage 3 Verzoek VRO

Datum: 17 april 2025

Betreft: Beleidsonderzoek en -advies artikel 8

Referentie: 2025-0000249767

Geachte heer Hekkert, beste Marko,

Sinds 18 augustus 2024 is de Natuurherstelverordening (hierna: NHV) van kracht. De Europese NHV verplicht lidstaten om zich in te zetten voor het natuurherstel van verschillende typen ecosystemen. De NHV vraagt lidstaten om uiterlijk 1 september 2026 een concept natuurplan aan te leveren bij de Europese Commissie. Uiterlijk 1 september 2027 moet een definitief natuurplan worden aangeleverd. De NHV stelt dat de Lidstaten op basis van het best beschikbare wetenschappelijke bewijs het natuurplan opstellen.

Een van de typen ecosystemen is het stedelijke ecosysteem, zoals beschreven in artikel 8 van de verordening. Het ministerie van LWN is eerstverantwoordelijk voor de gehele implementatie van de verordening; het ministerie van VRO trekt daarbij het voorgenoemde artikel 8 over stedelijke ecosysteemgebieden. Totstandkoming van de implementatie van dit artikel vraagt diverse beleidsmatige keuzes binnen de ruimte die de verordening biedt. Om deze keuzes goed te kunnen onderbouwen, verzoek ik met bijgaande het Planbureau voor de Leefomgeving diverse onderzoeken uit te voeren en adviezen op te stellen t.b.v. de totstandkoming van beleidsvoorstellen.

Om op een goede manier invulling te geven aan dit natuurplan moeten keuzes gemaakt worden over:

- de afbakening van stedelijke ecosystemen;
- de beschikbare en de te gebruiken data voor het komen tot een beeld van huidige omvang van stedelijke groene ruimte en stedelijke boomkroonbedekking binnen deze stedelijke ecosystemen (de zgn. basislijn) - het gaat hierbij zowel om monitoring in oppervlakte als ook vraagstukken rond monitoring van verticaal groen - dit laatste is des te relevanter in een land waarin de ruimte schaars en ruimtedruk hoog is met de verwachte groei van bevolking en ruimte die dit vraagt;
- de vormgeving van structurele monitoring van genoemde indicatoren.

Op dit moment is er te weinig inzicht om voorgenoemde keuzes goed af te kunnen wegen. Daarom heeft VRO behoefte aan een onderzoek en advies dat de verschillende onderdelen uit artikel 8 en de consequenties van te maken keuzes in beeld brengt. De benodigde onderzoeken zijn gericht op het komen tot het natuurplan en omvat niet het structureel monitoren van artikel 8 zelf na oplevering van het natuurplan.

Uitgangspunten bij onderstaande onderzoeken zijn de definities en artikelen uit de NHV. Deze bepalen enerzijds wat wordt verstaan onder stedelijke groene ruimte en stedelijke boomkroonbedekking. Anderzijds laat de NHV keuzeruimte aan de lidstaten wat zij (binnen bepaalde opties) beschouwen als stedelijke ecosysteemgebieden, of en welke aanvullende data zij willen benutten

voor monitoring, of zij stedelijke ecosysteemgebieden willen samenvoegen en of zij een deel van deze gebieden die aan bepaalde voorwaarden voldoen wil uitsluiten voor de periode t/m 2030.

Contacten tussen VRO en PBL zijn afgelopen maanden in aanloop naar dit verzoek reeds gelegd met de sector ROL (Frank van Rijn). Hieruit is gebleken dat er inhoudelijke samenhang is met het programma SRO (Samenhangende ruimtelijke ontwikkeling).

Gewenst is een eindproduct dat antwoord geeft op de onderstaande onderzoeksvragen:

- Allereerst een onderzoek met een advies over:
 - Wat zijn de opties voor het afbakenen van stedelijke ecosystemen conform de NHV en welke inhoudelijke, organisatorische en beleidsmatige voor- en nadelen en aandachtspunten komen hierbij kijken? Welk beeld van aandeel stedelijk groen en stedelijke boomkroonbedekking ontstaat er per afbakening, gebaseerd op Copernicus LMS data, en wat zijn de gevolgen per afbakeningen voor de stedelijke groen opgave tot 2030 en na 2030?
 - Welke opties zijn er voor het samenvoegen van stedelijke ecosystemen, welk beeld van aandeel stedelijk groen en stedelijke boomkroonbedekking ontstaat er bij samenvoegen, gebaseerd op Copernicus LMS data en wat zijn gevolgen hiervan voor de stedelijke groenopgave tot 2030 en na 2030?
 - Welke voor- en nadelen zijn er bij samenvoeging van stedelijke ecosystemen en waar lijkt samenvoeging wel en niet logisch, mede in het licht van bestaande interbestuurlijke en regionale samenwerkingen?
 - Gericht op de periode t/m Q2 2025.
- Onderzoeksvragen die leiden tot iteratie van resultaten uit bovenstaande onderzoeksvragen volgend vanaf Q2 2025.
 - Welke aanvullende databronnen zijn op nationale schaal in potentie te benutten voor de monitoring van de indicatoren stedelijke groene ruimte en stedelijke boomkroonbedekking, die aansluiten bij de vereisten van de NHV? Hoe zou gebruik van betreffende databronnen de zgn. basislijn op basis van Copernicus LMS veranderen?
 - Welke aandachtspunten, voor- en nadelen zijn er bij de in kaart gebrachte opties voor aanvullend te benutten data en data bronnen?
 - Specifiek is daarbij de vraag hoe verticaal groen (gevelgroen, groen op balkons en andere infra) gemonitord zou kunnen worden? In overleg met uw collega's lijkt een separaat onderzoekstraject met andere kennisinstellingen hiervoor benodigd.
 - Welke afspraken zijn benodigd om betreffende data en informatie structureel te kunnen benutten voor monitoring van de ontwikkelingen rond NHV artikel 8.
 - Wat zijn de te verwachten ontwikkelingen in stedelijk groen en stedelijke boomkroonbedekking o.b.v. ruimtelijk beleid van gemeenten, provincies en Rijk waarbinnen een stedelijke ecosystemen kan vallen? Dit mede in het licht van voorziene ontwikkelingen gezien toenemende bevolkingsomvang.

VRO zal daarbij mede zorgdragen voor een inventarisatie van volgens haar relevante te onderzoeken aanvullende databronnen en initiatieven, mede op basis van haar betrokkenheid bij de basisregistraties en monitoring landschap en eerder onderzoek.

Op basis van bovenstaande en de reeds gevoerde gesprekken met uw collega's ontvangen we graag een voorstel met verwachte invulling van benodigde werkzaamheden en daarvoor benodigde (extra) capaciteit en middelen voor inzet, kennisopbouw, benodigde aanschaf van data etc.

Op basis hiervan kunnen we de samenwerking formaliseren. Dit is onder voorbehoud van beschikbaar komen van middelen op de begroting van VRO. Benodigde middelen komen naar verwachting per voorjaarsbesluitvorming beschikbaar vanuit de door LWN reeds beschikbaar gestelde middelen voor de totstandkoming van het natuurplan. Planning van het geheel is in overleg nader te bepalen, mede afhankelijk van de planning van totstandkoming van het Natuurplan als geheel onder regie van het ministerie van LVVN.

Voor nadere toelichting en contact kunnen u en uw collega's terecht bij Jasper van der Woude (programmamanager Groen in en om de Stad/trekker artikel 8 - jasper.woude@minbzk.nl). Vanuit VRO zijn MT-leden Regina Oosting en Paola Huiding betrokken. Zij maken t.z.t. graag kennis met de voor deze onderzoeken relevante MT-leden aan PBL-zijde.

Hoogachtend, Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Marjolein Jansen,
Directeur-generaal Ruimtelijke Ordening